

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการนำเสนอวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับรางวัล
ทางสาขาสังคมศาสตร์ แบ่งเป็น 3 ภาค คือ

- ภาคที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับทุนรางวัลวิจัย
- ภาคที่ 2 การวิเคราะห์และประเมินงานวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์
- ภาคที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภาคที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับทุนรางวัลวิจัย

จากการสำรวจแหล่งทุนที่มีการให้ทุนการวิจัยทางค่านสังคมศาสตร์พบว่า มีสถาบัน
อยู่เพียง 2 แห่งในประเทศไทยที่นอกเหนือจากการจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัยแล้ว ยังมีการ
จัดสรรทุนส่วนหนึ่งให้รางวัลแก่นักวิจัยที่มีผลงานวิจัยดีเด่น คือสำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดบางประการของแต่ละ
ทุนในด้านความเป็นมา การดำเนินการให้ทุนรางวัล หลักเกณฑ์การพิจารณาทุน และสรุป
จำนวนโครงการวิจัยที่ได้รับรางวัล นับตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน ดังนี้ คือ

ทุนรางวัลสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการ
พลังงานแห่งชาติ เดิมชื่อ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม
2502 โดยรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2502 ปัจจุบัน
มีสาขาวิชาการจำนวน 10 สาขา คือ วิทยาศาสตร์กายภาพและคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
การแพทย์ วิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช เกษตรศาสตร์และชีววิทยา วิศวกรรมศาสตร์และ
อุตสาหกรรมกรรมวิจัย ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์
และสังคมวิทยา งานส่วนใหญ่ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติคือ การส่งเสริม
สนับสนุนการให้ทุนการกำหนดนโยบายและประสานงานการวิจัย ให้พัฒนาก้าวหน้าไปตาม
ทิศทางที่ได้กำหนดไว้ ตามนโยบายและแผนการวิจัยของชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523 : 11)

ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยของชาตินั้น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้ดำเนินการจัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมาให้แก่ นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ทุนอาจารย์และศาสตราจารย์ โดยแบ่งทุนอุดหนุน การวิจัยเป็น 4 ประเภท คือ 1. ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทสาขาวิชาการให้แก่ นักวิชาการ ทั่วไปในประเทศไทย 2. ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภทอาจารย์และศาสตราจารย์ ให้แก่ อาจารย์และศาสตราจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ 3. ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภท นักศึกษาชั้นบัณฑิตให้แก่ นักศึกษาชั้นบัณฑิตในระดับอุดมศึกษา 4. ทุนอุดหนุนการวิจัยประเภท พิเศษและเร่งด่วนให้แก่ นักวิจัยเป็นกรณีพิเศษและเร่งด่วนเพื่อทำการวิจัยที่เป็นปัญหาเร่งด่วน หรือมติของรัฐบาล (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ 2522 : 7) นอกจากทุนอุดหนุนการวิจัยดังกล่าวแล้ว ยังมีการให้เงินสมนาคุณในการวิจัยแก่นักวิจัยที่ได้รับทุนของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2517 ทางสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้จัดสรรเงินทุน ส่วนหนึ่งให้เป็นเงินรางวัลผลงานวิจัย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักวิจัยหมักงำสนใจและมีความ พยายามในการหาวิจัยให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ มีคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523 : 14) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ในระเบียบสภาวิจัยแห่งชาติว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลในการวิจัย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2519 ได้กำหนดรายละเอียดดังนี้ คือ

1. ลักษณะของผลงานวิจัยที่เสนอรับรางวัล

- (1) เป็นโครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ
- (2) เป็นโครงการที่คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติแนะนำ
- (3) เป็นโครงการที่หน่วยราชการ องค์กร และรัฐวิสาหกิจเป็นผู้จัดหา
- (4) เป็นโครงการซึ่งนักวิจัยไทยกระทำร่วมกับนักวิจัยชาวต่างประเทศ

ที่เข้ามาศึกษาค้นคว้าในประเทศไทย

2. หลักเกณฑ์การพิจารณาผลงานวิจัย

ผลงานวิจัยที่ได้รับการพิจารณาให้ได้รับเงินรางวัล ต้องเป็นผลงานวิจัยที่ ทำในประเทศไทยหรือส่วนใหญ่ทำในประเทศไทย ไม่ซ้ำแบบหรือคัดลอกคนอื่น มาตราฐาน สูงหรือมีชีวิตวิเคราะห์หรือการสังเคราะห์ที่เหมาะสมยิ่ง มีความชัดเจนและมีประสิทธิผล

ซึ่งเป็นผลงานวิจัยที่สำเร็จสมบูรณ์ และได้รับการตีพิมพ์ออกเผยแพร่อแล้ว และต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เป็นการคิดค้นขึ้นใหม่ แนวความคิดริเริ่มซึ่งมีประโยชน์ต่อการปฏิบัติราชการหรือธุรกิจเอกชนหรือสังคมส่วนรวม หรือนำไปประยุกต์ใช้ได้ผลดี
- (2) คิดแก้ไขหรือดัดแปลงวิธีที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นหรือเป็นการส่งเสริมหรือเพิ่มพูนความรู้ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น
- (3) มีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับทฤษฎีหนึ่ง หรือมีส่วนสร้างเสริมทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง หรือเป็นการสร้างทฤษฎีใหม่

สำหรับผลงานวิจัยที่ได้เคยเสนอขอรับรางวัลมาแล้ว แต่ยังไม่ได้รับการพิจารณา หากเข้าหลักเกณฑ์ตามความในวรรคแรกและได้มีงานวิจัยทำติดต่อกันเพิ่มเติมแล้ว อาจจะได้รับการพิจารณาให้ได้รับเงินรางวัลใหม่ได้

3. การจ่ายเงินรางวัล

การจ่ายเงินรางวัลได้จัดสรรเงินรางวัลให้แก่กวีวิจัยทุกสาขาวิชาการรางวัลละ 10,000 บาท เฉพาะรางวัลดีเยี่ยมรางวัลเดียว พร้อมด้วยประกาศนียบัตรเกียรติคุณแก่ผู้ร่วมงานวิจัยทุกคนของโครงการนั้น ส่วนผลงานวิจัยอื่นใดที่ดีมากแต่ไม่ถึงขั้นดีเยี่ยมที่จะได้รับรางวัลตอบแทนให้ได้ประกาศนียบัตรชมเชยเป็นการตอบแทน

นักวิจัยที่ได้รับรางวัลตอบแทนในการวิจัย ยกเว้นประกาศนียบัตรชมเชย ถ้าเป็นข้าราชการให้แจ้งให้เจ้าสังกัดพิจารณาความดีความชอบสนับสนุนให้เลื่อนขั้นปฐมนำเห็นจตุลออกจนการพิจารณาขอพระราชทานเหรียญคุณภุชมาลา เข็มศิลปวิทยาให้ ถ้ามิใช่ข้าราชการให้สภาวิจัยแห่งชาติแจ้งให้เจ้าสังกัดทราบและพิจารณาความเป็นารขอพระราชทานเหรียญคุณภุชมาลา เข็มศิลปวิทยาให้ ตามระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเหรียญคุณภุชมาลา เข็มศิลปวิทยา

4. การพิจารณาตัดสิน

โครงการที่จะได้รับเงินรางวัลให้คณะกรรมการแต่ละสาขาวิชาการพิจารณาคัดเลือก แล้วเสนอมายังสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติพิจารณาชี้ขาด

การพิจารณาชี้ขาดของคณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติให้ถือเป็นที่สุด

ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบสภาวิจัยแห่งชาติ ว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลผลงานวิจัยที่เยี่ยม พ.ศ. 2527 แทนฉบับปี พ.ศ. 2519 โดยมีการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ในบางส่วน คือ

1. ลักษณะของผลงานวิจัยที่เสนอขอรับรางวัล ผลงานวิจัยที่เสนอขอรับเงินรางวัลต้องมีลักษณะดังนี้

- (1) ไม่เป็นวิทยานิพนธ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของการรับปริญญาหรือวุฒิปริญญาตรี
- (2) เป็นงานวิจัยที่ทำในประเทศไทยหรือส่วนใหญ่ทำในประเทศไทย ทั้งนี้จะทำได้โดยมีนักวิจัยชาวต่างประเทศร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้
- (3) เป็นผลงานวิจัยที่มีคุณภาพสูง หรือใช้วิธีวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ที่เหมาะสมยิ่ง มีความชัดเจนและมีประสิทธิผล นับเป็นผลงานวิจัยที่สำเร็จสมบูรณ์ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรือเสนอในการประชุมวิชาการแล้ว

2. การจ่ายเงินรางวัล

ได้มีการเพิ่มการจ่ายเงินรางวัลที่เยี่ยมจากเดิม โดยให้รางวัลผลงานวิจัยประจำกลุ่มวิชาการละ 15,000 บาท พร้อมกับมอบประกาศนียบัตรกิตติมคุณแก่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทุกท่าน และไม่มีรางวัลประกาศนียบัตรชมเชยมีเพียงรางวัลที่เยี่ยมเท่านั้น

3. การพิจารณาตัดสินและอนุมัติ

ให้คณะกรรมการบริหารเป็นผู้พิจารณาชี้ขาดและอนุมัติให้รางวัลโดยอาจตั้งคณะบุคคลขึ้นพิจารณา และให้ความเห็นเสนอแนะได้

วิธีการเสนอขอรับเงินรางวัลผลงานวิจัย

ผู้ประสงค์จะเสนอผลงานวิจัยเพื่อขอรับรางวัล จะต้องยื่นเอกสารที่กองส่งเสริมการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ บางเขน ในระยะเวลาที่กำหนด เอกสารที่ควรนำเสนอคือ

1. ใบนำส่งผลงานวิจัยเพื่อขอรับรางวัล จำนวน 2 ชุด*
2. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ จำนวน 3 ชุด

* คู่มือการดำเนินงาน

สำหรับสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์การแพทย์
วิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช เกษตรศาสตร์และชีววิทยา วิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม
การวิจัยให้แบบสำเนา (Reprint) ผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์จำนวน 15 ชุด ส่วนสาขา
ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา ให้แบบ
สำเนา (Reprint) ผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์จำนวน 5 ชุดด้วย

3. รายละเอียดตามแบบเสนอผลงานวิจัยเพื่อขอรับรางวัล จำนวน 30 ชุด

4. สิ่งพิมพ์ (เช่น วารสาร) หรือสำเนาสิ่งพิมพ์ที่โคลงพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

วิจัย จำนวน 2 ชุด

สรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ได้รับรางวัลจากทุนวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ

นับตั้งแต่เริ่มมีการให้ทุนรางวัลทั้ง 10 สาขาวิชาการ พบว่ามีงานวิจัยที่ได้รับ
รางวัลก็เขี่ยมรวมทั้งสิ้น 26 เรื่อง และรางวัลชมเชยจำนวน 63 เรื่อง จากงานวิจัย
ที่เสนอเข้ารับรางวัลทั้งหมดจำนวน 268 เรื่อง ทั้งแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนโครงการที่เสนอขอรับรางวัลและที่ได้รับรางวัล จำแนกตามประเภทรางวัล และตามปีพุทธศักราช (ปรานี ศรีศรากร, สัมภาษณ์)

ปี	จำนวนโครงการ ที่เสนอขอรับรางวัล	จำนวนโครงการที่ได้รับรางวัล			ร้อยละ
		รางวัลดีเยี่ยม	รางวัลชมเชย	รวม	
2518	34	6	8	14	41.18
2519	41	2	6	8	19.51
2520	31	2	6	8	25.80
2521	25	3	9	12	48.00
2522	26	3	6	9	34.61
2523	26	4	7	11	42.30
2524	27	1	7	8	29.62
2525	30	3	10	13	43.33
2526	28	2	4	6	21.43
รวม	268	26	63	99	33.20

จากข้อมูลในตารางที่ 1 พบว่าส่วนใหญ่จำนวนโครงการที่เสนอขอรับทุนรางวัลในแต่ละปีมีปริมาณใกล้เคียงกัน ยกเว้นในปี พ.ศ. 2519 มีมากที่สุดถึง 41 โครงการ ส่วนปีที่มีงานวิจัยได้รับรางวัลมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2518 คิดเป็นร้อยละ 41.18 ของงานวิจัยที่เสนอขอรับรางวัล ส่วนปีที่ได้รับรางวัลน้อยที่สุดเมื่อเทียบสัดส่วนกับผู้เสนอขอคือปี พ.ศ. 2519 คิดเป็นร้อยละ 19.51

เมื่อพิจารณาจำนวนโครงการที่ได้รับรางวัลจำแนกตามสาขาวิชาการ รวมทั้งปีพุทธศักราช 2518-2526 ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนโครงการที่ได้รับรางวัลจำแนกตามสาขาวิชาการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2526

สาขาวิชาการ	จำนวนโครงการวิจัยที่ได้รับรางวัล					
	ที่เยี่ยม		ชมเชย		รวม	
	จำนวนจริง	ร้อยละ	จำนวนจริง	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. วิทยาศาสตร์กายภาพและ คณิตศาสตร์	2	7.70	6	9.52	8	8.99
2. วิทยาศาสตร์การแพทย์	5	19.23	12	19.05	17	19.10
3. วิทยาศาสตร์เคมีและเภสัช	-	-	3	4.76	3	3.37
4. เกษตรศาสตร์และชีววิทยา	5	19.23	20	31.75	25	28.09
5. วิศวกรรมศาสตร์และ อุตสาหกรรมการวิจัย	3	11.54	9	14.28	12	13.48
6. ปรัชญา	4	15.38	3	4.76	7	7.86
7. นิติศาสตร์	-	-	-	-	-	-
8. รัฐศาสตร์และรัฐประศาสน- ศาสตร์	4	15.38	2	3.17	6	6.74
9. เศรษฐศาสตร์	2	7.70	1	1.58	3	3.37
10. สังคมวิทยา	1	3.84	7	11.11	8	8.89
รวม	26	100	63	100	89	100

ในการวิจัยทั้งสิบสาขาวิชาการพบว่า สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา มีจำนวนร้อยละของงานวิจัยที่ได้รับรางวัลมากที่สุด ส่วนสาขานิติศาสตร์ไม่มีผู้ใดได้รับรางวัลเลย และเมื่อรวมสาขาวิชาการทางสังคมศาสตร์เข้าด้วยกัน พบว่ามีจำนวนที่ได้รับรางวัลเพียงร้อยละ 26.86 ของงานวิจัยที่ได้รับรางวัลทั้งหมด

ทุนรางวัลวิจัยรัชกาลที่ ๙ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2514 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดสรรเงินผลประโยชน์ของมหาวิทยาลัยจำนวน 10 ล้านบาท หูลเกล้าถวายเป็นพระบรมราชานุสรณ์ในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมฉลองรัชกาลที่ ๙ ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เสด็จขึ้นครองราชย์ครบรอบ 25 ปี เพื่อพระราชทานเป็นทุนแก่คณาจารย์และนิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการทำวิจัย และให้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เรียกชื่อทุนดังกล่าวว่า "ทุนรัชกาลที่ ๙" โดยมุ่งนำคอกผลที่ได้จากเงินทุนประเคิม 10 ล้านบาทดังกล่าวมาเพื่อส่งเสริมการวิจัยของมหาวิทยาลัย (วิจิตร ศรีสะอาน 2517 : 3-4 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และคณะ 2524 : 19-21) สาขาการวิจัยที่ได้รับการส่งเสริมแบ่งเป็น 4 สาขา คือ 1. สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ 2. สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ 3. สาขามนุษยศาสตร์ 4. สาขาสังคมศาสตร์ โดยในการให้ทุนส่งเสริมการวิจัยนั้นได้แบ่งประเภททุนเป็น 2 ประเภท คือ ทุนอุดหนุนหรือสนับสนุนโครงการวิจัย และทุนรางวัลผลงานวิจัย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และคณะ 2524 : 23) โดยผู้ที่พิจารณาให้การส่งเสริมการวิจัยให้แก่ คณะกรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยและคณะกรรมการวิจัยประจำสาขาวิชาทั้ง 4 สาขา

สำหรับการส่งเสริมการวิจัยประเภทเงินรางวัลวิจัยที่เค้นประจำปี เริ่มดำเนินการตั้งแต่ออกตั้งทุนรัชกาลที่ ๙ จนถึงในปีงบประมาณ 2526 มีวิธีดำเนินงานเช่นเดียวกัน แตกต่างกันเพียงปริมาณเงินรางวัลที่ให้กับนิสิตเท่านั้น มีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ 2524 : 30-31)

1. ผู้มีสิทธิรับการพิจารณาเพื่อรับเงินรางวัล ได้แก่ อาจารย์ประจำและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้วิจัยหลักในผลงานที่ได้รับการพิจารณา ทั้งนี้ผู้วิจัยหลักอาจจะเสนอผลงานเพื่อขอรับเงินรางวัลด้วยตนเอง หรือในกรณีที่ผู้วิจัยไม่เสนอด้วยตนเอง อาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปอาจร่วมกันเสนอแทนก็ได้

2. ลักษณะผลงานวิจัยที่จะได้ทำการพิจารณา ผลงานวิจัยที่จะได้รับการพิจารณาเพื่อรับเงินรางวัล จะเป็นผลงานวิจัยที่ทำด้วยทุนใด ๆ ก็ได้ แต่ต้องเป็นผลงานที่เสร็จสมบูรณ์ และได้ตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว ทั้งนี้จะต้องไม่เกิน 2 ปี ก่อนวันที่ 1 ตุลาคม ของปีงบประมาณที่ขอรับทุน

ในกรณีที่ เป็นผลงานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ต้องเป็นผลงานที่อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยให้ความเห็นชอบและต้องเสนอขอรับรางวัลในสาขาที่ภาควิชาของนิสิตผู้นั้นสังกัดอยู่ระหว่างศึกษาวิจัย สำหรับกรณีที่ เป็นผลงานวิจัยของอาจารย์ต้องไม่เป็นผลงานที่ทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตรในสถาบันใด ๆ และงานวิจัยนั้นจะต้องไม่เคยได้รับรางวัลใด ๆ มาก่อน

3. หลักเกณฑ์การพิจารณาให้เงินรางวัล

จากการประเมินเงินทุนวิจัยรัชกาลที่ ๖ ของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2524 : 32) ได้ผลการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้ทุนรางวัลผลงานวิจัยที่แสดงในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้เงินรางวัลผลงานวิจัย

ปี พ.ศ. 2514	ฉบับเพิ่มเติม 2519	ฉบับเพิ่มเติม 2521
1.1 นวภาพ (20 คะแนน)	ยึดคุณค่าทางวิชาการ	ยึดคุณค่าทางวิชาการ
1.2 ความสำคัญ (15 คะแนน)	ตาม 1.1, 1.2, 1.3	และประโยชน์เป็นสำคัญ
1.3 ความลึกซึ้งของเนื้อหา (15 คะแนน)	เพิ่มประโยชน์ของงานวิจัย	

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) ก็ยังคงใช้หลักเกณฑ์ที่ระบุในปี พ.ศ. 2521 คือยึดคุณค่าทางวิชาการและประโยชน์เป็นสำคัญ

4. จำนวนเงินรางวัล

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514 ถึงปีการศึกษา 2517 เงินรางวัลผลการวิจัยสำหรับอาจารย์มีจำนวนปีละไม่เกิน 4 รางวัล ๆ ละ 20,000 บาท เงินรางวัลสำหรับนิสิตมีจำนวนปีละ 4 รางวัล ๆ ละ 10,000 บาท ต่อมานับแต่ปีงบประมาณ 2518 เงินรางวัลสำหรับนิสิตลดลงเป็นรางวัลละ 5,000 บาท ส่วนรายละเอียดยื่น ๆ คงเดิม

5. การพิจารณาคัดสินรางวัล

คณะกรรมการวิจัยประจำสาขาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกและจัดอันดับผลงานวิจัยในแต่ละสาขาวิชาที่สมควรได้รับเงินรางวัล โดยพิจารณาคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ของ

มหาวิทยาลัย แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาตัดสินให้เงินรางวัล ซึ่งในปีงบประมาณ 2525 เปลี่ยนจากคณะกรรมการวิจัยเป็นคณะกรรมการจัดสรรและติดตามผลการวิจัย

6. การสมัครและเสนอชื่อเพื่อขอรับรางวัล

การสมัครและเสนอชื่อเพื่อขอรับรางวัลให้ใช้ใบสมัครที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ให้เป็นใบสมัครได้ที่ฝ่ายวิจัยของมหาวิทยาลัย โดยปฏิบัติดังนี้ คือ

1. กรอกแบบเสนอชื่อผลงานวิจัยเพื่อขอรับเงินรางวัล เงินทุนวิจัยรัชกาลิเกษกสมโภช (วร. 3ก)
2. เขียนรายละเอียดเกี่ยวกับผลงานวิจัยและพิมพ์โรเนียวลงในกระดาษขนาด $8\frac{1}{2} \times 13\frac{1}{2}$ นิ้ว จำนวน 15 ชุด ตามหัวข้อที่กำหนด คู่มือรายละเอียดในภาคผนวก
3. ส่งผลงานวิจัยที่เสนอขอรับรางวัลมาประกอบการพิจารณา

สรุปจำนวนโครงการวิจัยที่ได้รับทุนรางวัลวิจัยรัชกาลิเกษกสมโภช

ผู้วิจัยได้รวบรวมจำนวนผู้ขอรับทุนรางวัลและผู้ได้รับอนุมัติทุนรางวัล ซึ่งรวบรวมได้ตั้งแต่ปี 2522-2527 (ข้อมูลจากฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนผู้เสนอขอรับทุนรางวัลวิจัยรัชกาลิเกษกสมโภช และผู้ได้รับอนุมัติ จำแนกตามสาขาวิชา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2527

สาขาวิชาการ	ทุนประเภทอาจารย์		ทุนประเภทนิสิต	
	จำนวนที่เสนอรับทุน	จำนวนที่ได้รับอนุมัติ	จำนวนที่เสนอรับทุน	จำนวนที่ได้รับอนุมัติ
1. วิทยาศาสตร์กายภาพ	6	1	10	7
2. วิทยาศาสตร์ชีวภาพ	9	1	4	-
3. สังคมศาสตร์	5	1	2	1
4. มนุษยศาสตร์	3	1	6	3
รวม	23	4	22	11

จากตารางจะเห็นว่า ในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา มีผู้เสนอขอรับทุนรางวัลใน
ทุนประเภทอาจารย์และนิสิตรวมทุกสาขาพอ ๆ กัน แต่จำนวนที่ได้รับอนุมัติทุนค่อนข้าง
แตกต่างกัน คือ ของนิสิตได้รับถึงจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนที่ขอ แต่อาจารย์ได้รับ
เพียงร้อยละ 17.39 ของจำนวนที่ขอเท่านั้น

ภาคที่ 2 การวิเคราะห์และประเมินงานวิจัยทางสาขาสังคมศาสตร์

งานวิจัยได้มีความก้าวหน้าเป็นอย่างมากในทุกสาขาในประเทศไทย คุณภาพงาน
วิจัยจึงเป็นเรื่องที่ควรคำนึงถึงควบคู่กับปริมาณงานวิจัยที่เพิ่มมากขึ้น การที่ผู้อ่านจะสามารถ
เลือกพิจารณาข้อความรู้และเชื่อถือผลวิจัยได้มากน้อยเพียงใด จำเป็นต้องมีมาตรฐานใน
การพิจารณา โดยทั่วไปเกณฑ์ในการพิจารณาผลงานวิจัยมี 2 ประการ คือ (สมหวัง
พิชยานุวัฒน์ 2525 : 83-84)

1. ความตรงภายใน (Internal Validity) การวิจัยใดมีความตรงภายใน
ก็แสดงว่าข้อค้นพบในการวิจัยเรื่องนั้นมีความเหมาะสม ถ้าเป็นการวิจัยเชิงเหตุผล ข้อค้น
พบที่ว่าตัวผลมาจากเหตุที่มุ่งศึกษานั้นถูกต้อง มิใช่ตัวผลมาจากเหตุตัวอื่นด้วย

2. ความตรงภายนอก (External Validity) จะพิจารณาในกรณีที่เรา
ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง (sample) โดยมุ่งที่จะสรุปพาดพิงข้อค้นพบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
ไปยังประชากรเป้าหมาย (Target population) คือผลวิจัยที่ได้สามารถนำไปประยุกต์
ใช้กับสภาพการณ์ที่คล้ายกันหรือเหมือนกันได้มากเพียงใด

นอกจากการพิจารณาเรื่องความตรง (Validity) ตามที่กล่าวมาแล้ว อนันต์
ศรีโสภณ (2521 : 16-18) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของการวิจัยที่ดีไว้ดังนี้

1. การวิจัยต้องเกี่ยวข้องกับ การเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่สำหรับจุดมุ่งหมายใหม่
2. การวิจัยจะต้องเกี่ยวข้องกับ การแก้ปัญหาโดยตรง
3. การวิจัยจะต้องเป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นอย่างมีระบบและมีเหตุผลในการ
วิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิจัยมักจะเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาทฤษฎีที่เชื่อถือได้ หรือเน้นเกี่ยวกับการ
ค้นพบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

5. การวิจัยต้องการนักวิจัยที่มีความรู้ความสามารถในปัญหาที่จะทำ โดยเฉพาะ

6. การวิจัยที่ดีจะต้องมีเครื่องมือและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความ

เที่ยงและ ความตรง

7. การวิจัยเป็นขบวนการที่มีเหตุผลและเป็นปรนัย
8. การวิจัยเป็นขบวนการที่จะต้องกระทำอย่างระมัดระวัง ไม่รีบร้อน
9. การวิจัยที่ดีจะต้องมีนักวิจัยที่มีความซื่อสัตย์และมีความกล้าหาญในการ
ดำเนินการวิจัย ตลอดจนมีความกล้าในการรายงานผลการวิจัย
10. การวิจัยที่ดีจะต้องประกอบด้วยการบันทึกข้อมูลและการเขียนรายงานผล
การวิจัยอย่างระมัดระวัง

ในการที่จะพิจารณาว่างานวิจัยมีคุณลักษณะที่ดีหรือไม่ ต้องอาศัยการวิเคราะห์
และประเมินงานวิจัย มีนักวิชาการหลายคนได้สร้างและกำหนดแบบประเมินงานวิจัยไว้
เช่น แบบสำรวจรายการสำหรับประเมินงานวิจัยของ เลมานและเมเรน (Lehmann,
J.J. and Mehren อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 84-85) ซึ่งประกอบด้วย
คำถาม 12 ข้อ คือ

1. ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาและเขียนปัญหาอย่างกระจ่างแจ้งหรือไม่
2. ปัญหาที่วิจัยมีหลักการหรือทฤษฎีรองรับหรือไม่
3. ปัญหาที่วิจัยมีความสำคัญเพียงใด
4. ผู้วิจัยได้ศึกษางานเขียนทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือไม่ ถ้ามี งานเขียน
ที่เกี่ยวข้องตรงประเด็นกับปัญหาที่วิจัยเพียงใด
5. สมมติฐานในการวิจัยมีหรือไม่ ถ้ามีผู้วิจัยได้เขียนสมมติฐานอย่างกระจ่าง
แจ้งชัดเจนเพียงใด
6. มีการกำหนดค่านิยมปฏิบัติการของสิ่งที่มีงจึกอย่างเหมาะสมเพียงใด
7. ผู้วิจัยได้บรรยายถึงวิธีการวิจัยหรือวิธีทอปัญหาอย่างชัดเจนหรือไม่ ผู้วิจัย
ได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรหรือศึกษาจากข้อมูลประชากร ถ้าศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรผู้วิจัยได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างอย่างไร เหมาะสมเพียงใด
8. แหล่งของความคลาดเคลื่อนอันจะทำให้ผลการวิจัยผิดพลาดมีอะไรบ้าง ผู้วิจัย
ได้มีวิธีการควบคุมความคลาดเคลื่อนเหล่านั้นอย่างไรบ้าง
9. ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่ ถ้าใช้ ระเบียบวิธีทาง
สถิติเหล่านั้นมีความเหมาะสมเพียงใด
10. ผู้วิจัยได้รายงานผลการวิจัยชัดเจนเพียงใด
11. ผู้วิจัยได้ลงข้อสรุปอย่างชัดเจนหรือไม่ ข้อมูลสนับสนุนข้อสรุปหรือไม่ ผู้วิจัย

ได้สรุปหาคหิงเกินข้อมูลหรือไม่

12. ข้อจำกัดในการวิจัยเรื่องนี้มีหรือไม่ ผู้วิจัยได้เขียนอธิบายไว้อย่างชัดเจนหรือไม่

นอกจากนี้ก็ยังมึนกัวิชาการท่านอื่นอีกหลายท่านที่ได้สร้างและกำหนด เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัย ลักษณะของแบบประเมินหรือเกณฑ์การประเมินเหล่านั้นส่วนใหญ่ก็มีความคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันก็เพียงรายละเอียดบางส่วน ดังเช่นเกณฑ์การประเมินผลงานวิจัยที่จัดสร้างขึ้นโดยคณะกรรมการประเมินผลงานวิจัยของสมาคมการวิจัยทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The American Educational Research Association) ในปี พ.ศ. 2505 ซึ่งมีรายละเอียดถึง 25 ประการ คือ (Edwin wandt 1968 อ้างถึงใน นารินทร์ หอมโกศล 2524 : 23-25)

1. ความชัดเจนของปัญหาหรือหัวข้อเรื่อง
2. ความชัดเจนของสมมติฐาน
3. ความสำคัญของปัญหา
4. ความชัดเจนของข้อตกลงเบื้องต้น
5. การอธิบายถึงขอบเขตของการศึกษา
6. การให้คำจำกัดความของ เเทมที่สำคัญ
7. การอธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา พร้อมทั้งงานวิจัยที่

เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

8. การอธิบายถึงวิธีดำเนินการวิจัยอย่างชัดเจน
9. แบบการวิจัยไม่มีข้อบกพร่องที่ร้ายแรง
10. การวิจัยนั้นช่วยในการแก้ปัญหาหรือข้อสงสัย
11. การอธิบายถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
12. ความเหมาะสมของวิธีสุ่มตัวอย่าง
13. การอธิบายถึงวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิจัย
14. ความเหมาะสมของวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีวิจัย.
15. ความถูกต้องของวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีวิจัย
16. ความแม่นยำและความเชื่อมั่นของหลักฐานที่รวบรวม
17. การเลือกสถิติการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเหมาะสม

18. การใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้อง
19. การแสดงผลของการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างชัดเจน
20. การอภิปรายสรุปผลอย่างชัดเจน
21. หลักฐานสนับสนุนผลสรุปและข้อเสนอแนะ
22. ผลสรุปเป็นตัวแทนของประชากรได้
23. การเขียนรายงานชัดเจน
24. การเขียนเรื่องการรายงานอย่างมีเหตุผล
25. การรายงานแสดงถึงความเป็นกลางไม่ลำเอียงหรือขาดทัศนคติทาง

วิทยาศาสตร์

ในการประเมินผลนั้น เพื่อให้เป็นไปอย่างยุติธรรม ได้มีการกำหนดหลักการประเมินผลงานวิจัยไว้ดังนี้ คือ

1. อ่านงานวิจัยและศึกษาปัญหา วิธีรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล พิจารณาว่าข้อมูลเกี่ยวข้องกับปัญหาที่กล่าวมาหรือไม่ ผลสรุปเกี่ยวข้องกับหลักฐานที่แสดงไว้หรือไม่

2. พิจารณาวิธีรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษารายละเอียดเพียงพอหรือไม่ สำหรับการตัดสินคุณภาพงานวิจัยที่กำหนดไว้ เช่น

2.1 ครอบคลุมถึงประชากรที่ใช้ศึกษาอย่างละเอียดเพียงพอหรือไม่

2.2 ใช้กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างเหมาะสมหรือไม่

2.3 อธิบายวิธีการและเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลชัดเจนหรือไม่

2.4 อธิบายถึงวิธีวิเคราะห์ข้อมูลละเอียดชัดเจนเพียงใด

2.5 มีการอธิบายถึงการควบคุมตัวแปร เพื่อช่วยให้เกิดความสมบูรณ์ของผลการวิจัยมากน้อยเพียงใด

2.6 แสดงผลการวิเคราะห์ชัดเจนหรือไม่

3. พิจารณาผลสรุปทุกครั้งของผู้เขียน เพื่อที่ว่าหลักฐานที่แสดงมานั้นสนับสนุนหรือไม่

3.1 หลักฐานที่รวบรวมมามีความแม่นยำ และเชื่อถือได้หรือไม่

3.2 ได้เลือกวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมหรือไม่

3.3 ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลถูกต้องหรือไม่

3.4 ถ้าสรุปกล่าวถึงความสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุผล ผู้เขียนได้แสดงถึงสาเหตุและผลที่เกิดได้อย่างเหมาะสมชัดเจนหรือไม่

4. พิจารณาผลสรุปอื่นถ้าผู้เขียนไม่ได้กล่าวถึงโดยดูจากหลักฐานที่แสดงไว้

5. พิจารณาผลสรุปว่าสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการศึกษาหรือเป็นประโยชน์อื่นหรือไม่

การประเมินผลแต่ละรายการได้แบ่งมาตราส่วนการให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ

คือ

5	ดีมาก	เป็นแบบที่ปฏิบัติได้ดี
4	ดี	มีข้อบกพร่องเล็กน้อย
3	ปานกลาง	ไม่ดี ไม่เลว
2	ไม่ดี	มีข้อบกพร่องร้ายแรง
1	ไม่สมบูรณ์	เป็นตัวอย่างที่เลว

ในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่สำคัญของงานวิจัยนั้น ให้พิจารณาคัดสินดังนี้ คือ

1. มีผู้ยอมรับพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยนั้นโดยไม่ต้องกลับไปพบทวนใหม่
2. ให้ไปพบทวนงานวิจัยอีกครั้งจึงจะรับพิมพ์เผยแพร่
3. ปฏิเสธที่จะพิมพ์งานวิจัยนั้น

ในการประเมินงานวิจัย โดยเฉพาะทางสาขาสังคมศาสตร์ อาจจะแตกต่างกันไปตามระเบียบวิธีหรือประเภทของการวิจัย ซึ่งโดยทั่วไปมีการแบ่งประเภทการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยได้ 3 ประเภท คือ (แวน คาลิน 1966 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 41)

1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์
2. การวิจัยเชิงบรรยาย
3. การวิจัยทดลอง

การประเมินงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เป็นการวิจัยที่มีลักษณะสำคัญคือ ใช้การวิจารณ์ข้อมูลในผลงานที่ผู้อื่นได้ทำไว้ การวิจารณ์ข้อมูลที่ใช้จะเป็นการวิจารณ์ข้อมูลภายนอก คือพิจารณา

ความแท้จริงของหลักฐานนั้นว่าเป็นของจริงจริงหรือไม่ ร่วมกับการวิจารณ์ข้อมูลภายใน คือการพิจารณาเรื่องความถูกต้องและความหมายของข้อมูลในหลักฐานนั้นว่ามีความแม่นยำหรือไม่เพียงใด (พัชรี ทรายประยูร 2512 : 8) การวิจัยในลักษณะนี้บางครั้งเรียกว่า การวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) เพราะเป็นการวิจัยที่ได้ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งเอกสารและสิ่งพิมพ์เหล่านี้มักหาได้จากห้องสมุด จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า การวิจัยจากห้องสมุด (library research) (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์ 2524 : 61-62)

ในการประเมินผลงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พิจารณาคุณค่าของผลงานนั้นว่าเชื่อถือได้หรือไม่ 2) งานวิจัยนั้นมีความสำคัญหรือมีประโยชน์ต่อวิชาการในด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งแนวคิดที่จะนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ มากน้อยเพียงใด และ 3) งานวิจัยนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ได้หรือไม่

วิทนี (Whitney อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์ 2524 : 72) ได้กำหนดเกณฑ์ไว้สำหรับใช้ในการประเมินค่าผลงานการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ไว้เรียงลำดับ ตั้งแต่ข้อที่สำคัญที่สุดลงไปดังนี้

1. ปัญหาที่มีคุณค่าในการศึกษาเป็นอย่างมาก
2. แหล่งข้อมูลมีความเหมาะสมทั้งในค่านิยมหรือสถานที่หรือเวลา
3. ในการวิจัย มีการจำกัดขอบข่ายและยึดหยุ่นได้ตามหลักการวิจัยเท่านั้น
4. รายงานการวิจัยนั้นตั้งใจให้อ่านไม่น่าเบื่อและเขียนถูกต้องตามหลักเหตุผลที่เป็นไปได้
5. การแปลความหมายจากข้อเท็จจริงที่ได้มานั้นถูกต้องเหมาะสม
6. แหล่งข้อมูลหรือหลักฐานที่ใช้มีเพียงพอ
7. แหล่งข้อมูลเป็นของจริง ของแท้ และเชื่อถือได้
8. การวิจัยนั้นสามารถให้ผู้อื่นทำการวิจัยสืบต่อไปได้อีก
9. การวิจัยนั้นควรกำหนดขอบเขตของเวลาและค่าใช้จ่ายให้พอเหมาะ
10. ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ควรตรวจสอบได้จากหลักฐานหรือประจักษ์พยานยืนยัน

การประเมินงานวิจัยเชิงบรรยาย

การวิจัยเชิงบรรยายเป็นการวิจัยที่มุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงต่าง ๆ นามบรรยายปรากฏการณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 41)

1. การศึกษาสำรวจ (survey) เป็นการศึกษาถึงลักษณะความเป็นจริงตามสภาพในเรื่องต่าง ๆ มุ่งประมวลและรายงานว่ามีลักษณะอะไรบ้างในสภาพการณ์นั้น ๆ เป็นการศึกษาแบบแนวกว้างหรือภาคตัดขวาง โดยมุ่งค้นหารูปแบบ ปกติวิสัยหรือมาตรฐานการปฏิบัติต่าง ๆ ของส่วนรวม

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interrelationship Studies) เป็นการศึกษาที่มุ่งค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา ผลการศึกษาในแนวนี้ทำให้เรามีความเข้าใจในปรากฏการณ์ธรรมชาติได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ การศึกษาเฉพาะกรณี การติดตามผล การศึกษาเชิงเปรียบเทียบเหตุผล การศึกษาสหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์เอกสาร

3. การศึกษาเชิงพัฒนาการ (Developmental Studies) เป็นการศึกษาวิจัยเชิงบรรยายที่เน้นความเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการที่เกิดขึ้น เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การศึกษาความเจริญเติบโต และการศึกษาแนวโน้ม

การประเมินงานวิจัยเชิงบรรยายนั้น ส่วนใหญ่ก็จะมีลักษณะคล้ายกับแบบประเมินที่ใช้ในการประเมินงานวิจัยทั่วไป แต่ก็มีบางส่วนที่เป็นคุณลักษณะของการวิจัยเชิงบรรยายโดยเฉพาะ ซึ่งหลักการประเมินการวิจัยเชิงบรรยายนั้นจะประเมินกระบวนการวิจัยเชิงบรรยายเป็นสำคัญ ได้แก่

1. การพิจารณาถึงหลักเหตุผลเชิงทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการวิจัยและคุณค่าของการวิจัย
2. ความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างประชากร
3. การออกแบบวิจัย
4. คุณภาพของเครื่องมือและความเหมาะสมของเทคนิควิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การลงข้อสรุป

ต่อไปเป็นตัวอย่างแบบประเมินการวิจัยเชิงบรรยายที่สร้างขึ้นตามหลักการดังกล่าว
มีรายละเอียดดังนี้ คือ

แบบประเมินการวิจัยเชิงบรรยาย

คำแนะนำ จงอ่านงานวิจัยเชิงบรรยายแล้วตรวจสอบว่า มีรายการใดต่อไปนี้ที่คุณลักษณะ
ของงานวิจัยที่ท่านกำลังประเมิน

ข้อที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่
1	ปัญหาที่วิจัยเกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและมีความใหม่	ช	มช
2	ปัญหาที่มุ่งวิจัยเป็นปัญหาสำคัญ	ช	มช
3	ปัญหาที่มุ่งวิจัยมีรากฐานทางหลักเหตุผลเชิงทฤษฎีรองรับ	ช	มช
4	ผู้วิจัยได้เสนอรากเงาของปัญหาและตัวปัญหาอย่างชัดเจน	ช	มช
5	มีการคาดคะเนข้อค้นพบหรือการกำหนดคุณสมบัติฐานในการวิจัย อย่างเหมาะสม	ช	มช
6	จุดมุ่งหมายของการวิจัยครอบคลุมปัญหาที่ศึกษา	ช	มช
7	จุดมุ่งหมายของการวิจัยมีความเฉพาะและชัดเจน	ช	มช
8	ข้อตกลงเบื้องต้นเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการ	ช	มช
9	คำนิยามเชิงปฏิบัติในการวิจัยมีความสมเหตุสมผล	ช	มช
10	มีการศึกษางานเขียนที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง	ช	มช
11	ผลการศึกษางานเขียนที่เกี่ยวข้องเสนอแนะกรอบความคิดเชิง ทฤษฎีในการวิจัย	ช	มช
12	เป็นการวิจัยที่ค้นพบสถานภาพ พัฒนาการหรือกฎเชิงสหสัมพันธ์ ของปรากฏการณ์	ช	มช
13	มีการทำให้ความแปรปรวนของตัวแปรที่ต้องการศึกษามีค่าสูงสุด อย่างสมเหตุสมผล	ช	มช
14	มีการทำให้ตัวแปรความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด	ช	มช
15	มีการชจัดอิทธิพลของตัวแปรเกินอย่างเหมาะสม	ช	มช
16	แบบวิจัยเชิงบรรยายเหมาะสมกับปัญหาที่มุ่งศึกษา	ช	มช

ข้อที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่
17	มีการบรรยายลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่างชัดเจน	ช	มช
18	มีการบรรยายวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างชัดเจน	ช	มช
19	มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาตัวแปรในหลักการวิจัย	ช	มช
20	กลุ่มตัวอย่างมีขนาดพอเหมาะ กับลักษณะประชากร และประเภทของการวิจัยเชิงบรรยาย	ช	มช
21	มีหลักฐานแสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความเป็นตัวแทนประชากร เป้าหมาย	ช	มช
22	ใช้วิธีเชิงขรรรรมชาติในการเก็บรวบรวมข้อมูล	ช	มช
23	เครื่องมือวิจัยมีความเที่ยงและความตรงสูง	ช	มช
24	มีการเก็บข้อมูลด้วย เทคนิคหลายวิธีประกอบกัน อย่างเหมาะสม	ช	มช
25	ได้พยายามเก็บข้อมูลโดยไม่ให้กลุ่มตัวอย่างรู้ตัว	ช	มช
26	มีการใช้ข้อมูลที่มีตามธรรมชาติ ประกอบข้อมูลที่รวบรวมใหม่	ช	มช
27	มีการใช้ประโยชน์จากผลการศึกษานำมาปรับปรุงวิธีดำเนินการวิจัย	ช	มช
28	มีการรายงานขั้นตอนของกระบวนการวิจัยโดยละเอียดสามารถทำซ้ำได้	ช	มช
29	มีการจัดแบ่งข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย	ช	มช
30	ข้อมูลที่รวบรวมได้มีคุณสมบัตินครบถ้วนตามข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ใช้วิเคราะห์	ช	มช
31	มีการแปลความหมายของข้อค้นพบโดยพิจารณาความสัมพันธ์ภายในเรื่องและทฤษฎีหรือข้อเท็จจริงอื่น	ช	มช
32	มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเหมาะสมชัดเจน	ช	มช
33	มีการเสนอผลวิจัยตามลำดับจุดมุ่งหมายของการวิจัย	ช	มช
34	การลงข้อสรุปเป็นไปตามผลวิจัย	ช	มช
35	มีการอภิปรายผลการวิจัยที่สำคัญ โดยเทียบกับสมมติฐานหรือข้อเท็จจริง	ช	มช

ข้อที่	รายการ	ใช่	ไม่ใช่
36.	มีการเสนอแนะเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติอย่างเหมาะสม	ช	มช
37	รูปแบบการเขียนรายงานการวิจัย เป็นไปตามหลักสากล	ช	มช
38	โดยส่วนรวม นับว่าเป็นการวิจัยเชิงบรรยายที่มีคุณภาพดี	ช	มช

งานวิจัยใดมีคุณลักษณะครบถ้วนทั้ง 38 ข้อ แสดงว่างานวิจัยชิ้นนั้นเป็นงานวิจัยเชิงบรรยายที่มีคุณภาพยอดเยี่ยม งานวิจัยที่ถือว่าเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพเข้าขั้นมาตรฐาน จะต้องเป็นงานวิจัยเชิงบรรยายที่มีคุณลักษณะ 19 ลักษณะ คือ ดังรายการที่ 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 20, 21, 23, 29, 30, 31, 34, 37, 38 คือ ร้อยละ 50 ของข้อรายการทั้งหมด (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525 : 88-90)

การประเมินงานวิจัยทดลอง

การวิจัยทดลองเป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงโดยใช้วิธีการทดลอง ซึ่งจัดกระทำภายใต้การควบคุมความแปรปรวน (variance) ที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องอย่างมีระเบียบแบบแผนและมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน โดยสามารถจะกระทำได้ เพื่อพิสูจน์และทดสอบผลให้แน่ใจ (Kerlinger 1973 : 395) การวิจัยทดลองอาจแบ่งได้โดยใช้สถานที่ที่ทดลองได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การทดลองในห้องปฏิบัติการ (Laboratory Experiment) เป็นการทำวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างสถานการณ์และเงื่อนไขที่จะทดลองขึ้น โดยพยายามควบคุมตัวแปรอิสระขึ้นที่ไม่เกี่ยวข้อง กับปัญหาที่จะวิจัย แล้วสังเกตวัดผลตัวแปรออกมา

2. การทดลองในสนาม (Field Experiment) เป็นการทดลองตามสภาพจริงที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยปราศจากการควบคุม (uncontrolled Research) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ การทดลองแท้ (true experiment) และการทดลองเทียมหรือกึ่งทดลอง (Quasi Experiment)

การวิจัยทดลองจะต้องพยายามจัดสภาพการณ์ในการทดลองให้เหมาะสม เพื่อให้มีการควบคุมความแปรปรวนหรือลดความคลาดเคลื่อนให้หมดไป การจัดสภาพการณ์ในการทดลอง จะต้องพยายามจัดสภาพการณ์ให้มีการควบคุม 3 ประการ คือ

1. พยายามควบคุมให้เกิดความแปรปรวนชนิดที่เป็นระบบมีค่าสูงสุดหรือมีค่าแตกต่างกันมากที่สุด
2. พยายามลดความแปรปรวนที่เกิดจากความคลาดเคลื่อนให้เหลือน้อยที่สุด
3. พยายามควบคุมความแปรปรวนที่เกิดจากอิทธิพลภายนอก (Control extraneous systematic Variance) การจัดสภาพการณ์ให้มีการควบคุม 3 ประการนี้ มีที่รู้จักกันทั่วไปว่า Max. Min Con Principal

ในการประเมินผลการวิจัยทดลอง นอกจากจะยึดเกณฑ์ทั่วไปของการประเมินแล้ว สิ่งที่ต้องพิจารณาเฉพาะคือ ความตรงของการทดลอง (Validity of Experiment) แคมป์เบลล์ (Campbell 1970 : 245-248) ได้เสนอความตรงภายในและภายนอกไว้ดังนี้ คือ

ความตรงภายใน (Internal Validity) หมายถึงความตรงภายในของการวิจัยที่พิจารณาว่า ตัวแปรอิสระ (Independent variable) เป็นสาเหตุที่แท้จริงซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรตามหรือไม่ แคมป์เบลล์และสแตนเลย์ ได้เสนอแนะองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลอิทธิพลของตัวแปรต้น คือ

1. ^{Maturation} วุฒิภาวะ (matersation) เป็นความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจของกลุ่มตัวอย่างในช่วงระหว่างที่มีการวิจัยหรือระหว่างที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น อายุมากขึ้น นิว เหนื่อย เป็นต้น สภาพการณ์เหล่านี้อาจทำให้ผลวิจัยผันแปรไปได้
2. เหตุการณ์ (History) เป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการวิจัยหรือระหว่างการสอบวัดครั้งแรก (pretest) กับครั้งหลัง (postest) หรือเป็นพื้นฐานเดิมของตัวอย่าง ซึ่งจะทำให้ผลการวัดครั้งหลังผันแปรไป
3. การทดสอบ (Testing) กรณีที่มีการทดสอบวัดครั้งแรก (pretest) อาจจะช่วยทำให้ตัวอย่างได้ประสบการณ์ เช่น คุ้นแนวข้อสอบ รู้วิธีการตอบ อาจจำข้อสอบบางข้อได้ ซึ่งจะทำให้ผลการสอบวัดครั้งหลัง (post test) ได้คะแนนดีขึ้น
4. เครื่องมือการวัด (Instrumentation) ความตรงของการทดลองขึ้นกับความเที่ยงและความตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
5. การถดถอยทางสถิติ (Statistical regression) เป็นการขาดความตรงภายในที่เกิดขึ้นกับตัวอย่างที่เป็นพวก extreme อาจทำให้เกิด normal regression เข้าหากลุ่มปกติ (Mean) เช่น ในการสอบผลสัมฤทธิ์ ถ้ามีการสอบสองครั้งพบว่า ผู้ที่ได้

คะแนนสูง ๆ ในครั้งแรกจะไต่คะแนนลดลงในครั้งหลัง แต่ผู้ที่สอบได้คะแนนต่ำ ๆ ในครั้งแรกกลับไต่คะแนนดีขึ้นในครั้งหลัง การถดถอยทางสถิติในลักษณะนี้จะทำให้ผลที่วัดได้แปรเปลี่ยนไป

6. ความลำเอียงในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Selection Bias) ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ถ้ามีความลำเอียงเกิดขึ้นผลที่วัดได้อาจจะไม่ใช่มาจากตัวแปรอิสระ

7. การสูญเสียระหว่างการทดลอง (Experimental Mortality) การวิจัยที่ทดลองนาน ๆ อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ตัวอย่างสูญหาย ซากจำนวนไปได้

8. ปฏิกริยาร่วมระหว่างการเลือกกลุ่มตัวอย่างกับวุฒิภาวะ (Selection Maturation Interaction) บางครั้งนอกจากจะมีอิทธิพลอันเนื่องมาจากความลำเอียงในการคัดเลือก (Selection bias) แล้วยังมีอิทธิพลของวุฒิภาวะ (maturation) เข้ามามีอิทธิพลร่วมด้วย

ความตรงภายนอก (External Validity) หมายถึง ข้อมูลหรือตัวอย่างที่จะเข้ารับการทดลองนั้นมีคุณสมบัติในการเป็นตัวแทน (Representative) ของกลุ่มประชากรที่จะช่วยให้สรุปอ้างอิง (generalization) ไปยังกลุ่มใหม่โดยทั่วไปได้หรือไม่ สิ่งที่ใช้ในการพิจารณา คือ

1. ปฏิกริยาร่วมระหว่างความลำเอียงในการเลือกตัวอย่างกับตัวแปรอิสระ (Interaction Effects of Selection Biases and independent variable) เช่น การทดลองสอนแบบใหม่ ถ้าเลือกนักเรียนที่เรียนดีมาใช้เป็นกลุ่มทดลอง ผลการวัดอาจจะไต่คะแนนสูงเพราะเก่งอยู่แล้ว แต่ถ้าคัดเลือกนักเรียนที่ไม่เก่งมาเป็นกลุ่มทดลอง ผลการเรียนอาจจะวัดแล้วไม่ดีขึ้นก็ได้

2. ผลปฏิกริยาตอบสนองหรือปฏิกริยาร่วมของการสอบครั้งแรก (Reactive or Interaction Effects of Pretesting) การสอบวัดครั้งแรกจะช่วยให้ประสบการณ์และความรู้แก่กลุ่มตัวอย่างซึ่งจะนำไปใช้ในการสอบวัดครั้งหลัง ทำให้ผลการสอบวัดครั้งหลังที่ดีขึ้น ดังนั้นผลการวัดครั้งหลังจึงไม่ได้มาจากตัวแปรอิสระอย่างเดียว ทำให้ไม่สามารถสรุปอ้างอิงได้เต็มที่

3. ผลของวิธีการทดลอง (Reactive Effect of Experimental Procedures) วิธีการทดลองอาจจะเป็นแนวหรือแนะให้ตัวอย่างรู้ว่ามีส่วนในการทดลอง

จึงอาจมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือปกปิดพฤติกรรมไว้

4. อิทธิพลของการทดลองซ้ำ (Multiple-Treatment Interference) ในการทดลองที่ให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการกระทำของตัวแปรอิสระหลายตัว ซ้ำ ๆ ผลของตัวแปรอิสระตัวแรกอาจจะมีผลกระทบต่อการทดลองตัวแปรอิสระตัวต่อไปได้ เช่น การทดลองการสอน 2 วิธี ถ้าใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวกัน วิธีการสอนแรกอาจจะแทรกซ้อนหรือเป็นอิทธิพลต่อวิธีการหลังได้

การประเมินงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว เป็นการพิจารณาคุณภาพงานวิจัยในด้านข้อจำกัดพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ความเหมาะสมในการออกแบบวิจัย การให้ treatment วิธีการวัดที่เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งการประเมินดังกล่าวเป็นการประเมินคุณภาพงานวิจัยแต่ละเรื่องไป แต่ในปัจจุบันเราพบว่างานวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยบ่อยครั้งที่พบงานวิจัยเหล่านั้นทำในเรื่องเดียวกัน เพียงแต่มีการเปลี่ยนในด้านเทคนิคการวิจัย วิธีการวัด หรือรูปแบบที่ศึกษา ในการที่จะนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ นักวิชาการได้พยายามรวบรวมผลสมณงานวิจัยเหล่านั้นโดยการบรรยายสรุป ซึ่งผลที่ได้ก็ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ในปี ค.ศ. 1970 เทคนิคเรื่องการวัดและสถิติวิเคราะห์ที่มีการพัฒนามากขึ้น จึงมีข้อเสนอว่าข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ได้รวบรวมมาจำนวนมากควรจะได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์มากกว่าการบรรยายสรุปเท่านั้น ดังนั้นในปี ค.ศ. 1976 Glass (Glass & Smith 1981 : 12) จึงได้เสนอวิธีที่ควรนำมาใช้ในการวิเคราะห์ของการวิเคราะห์ผลวิจัย ซึ่งเขาได้ตั้งชื่อวิธีการนี้ว่า Meta-Analysis

ลักษณะการวิเคราะห์งานวิจัยแบบอภិวิเคราะห์ผลวิจัย (Meta-Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ทางสถิติของข้อค้นพบที่สรุปได้จากงานวิจัยเป็นจำนวนมาก โดยวิธีการวิเคราะห์ที่มีขั้นตอนเหมือนกับการวิจัยเรื่องใหม่อีกเรื่องหนึ่ง คือมีการเลือกปัญหา การตั้งสมมติฐาน การนิยมการวัด โครงสร้างของตัวแปร การสุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ งานวิจัยที่ต้องการศึกษา ซึ่งคุณลักษณะของงานวิจัย (Characteristic of studies) ที่จะนำมาวิเคราะห์สามารถแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ จำแนกตามเนื้อหา (Substanting Characteristic) และจำแนกตามวิธีการวิจัย (Methodological Characteristic) (Glass & Smith 1981 : 77)

ในการวัดข้อค้นพบของงานวิจัยตามวิธีของอภินิเคราะห์ผลวิจัย (Meta-Analysis) สามารถแยกพิจารณาได้ 2 วิธีการ คือ

1. เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการทดลอง ผลที่ปรากฏคือผลจากตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามซึ่งวัดได้จากความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย ซึ่งเรียกว่าค่าเฉลี่ย ซึ่งเรียกว่าค่า effect size (Δ) หาได้จากสูตร

$$\Delta = \frac{\bar{X}_E - \bar{X}_C}{S_x}$$

\bar{X}_E = ค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลอง

\bar{X}_C = ค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มควบคุม

S_x = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากข้อมูล 2 กลุ่ม

(pooled standard deviation)

และนำค่า effect size มาเปรียบเทียบกันในแต่ละงานวิจัยหรือนำมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อหาข้อสรุปรวม

2. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ (Correlation Research) จะมีการเปลี่ยนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบต่าง ๆ ให้อยู่ในหน่วยเดียวกัน คือ (r เป็น Fisher z) เพื่อนำมาหาข้อสรุปรวมได้ แต่วิธีการนี้ยังไม่แพร่หลายเท่ากับวิธีการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลในอภินิเคราะห์ผลวิจัย (Meta-Analysis) นั้นมีหลักการเช่นเดียวกับการวิเคราะห์งานวิจัยทั่วไป แตกต่างกันที่ข้อมูลที่วัดได้ คือข้อค้นพบของงานวิจัย การเลือกใช้สถิติตัวใดขึ้นกับข้อมูลและนักวิจัยต้องการรู้อะไรบ้าง Glass & Smith ได้อธิบายและยกตัวอย่างการวิเคราะห์ได้หลายวิธี เช่น วิเคราะห์ในรูปการบรรยายอย่างง่ายของข้อค้นพบของงานวิจัย วิเคราะห์โดยตรวจสอบสหสัมพันธ์ของข้อค้นพบและลักษณะของงานวิจัยที่ศึกษา และวิเคราะห์โดยการตรวจสอบการประมาณผลของ treatment ซึ่งข้อค้นพบของงานวิจัยถูกจัดในรูปของ Factorial Experiment ฯลฯ

วิธีการวิเคราะห์แบบ Meta-Analysis ดังกล่าวมานั้น ถ้าจะให้เกิดประโยชน์ต่อข้อค้นพบที่ได้ ต้องพิจารณาเลือกงานวิจัยที่สามารถวัดรวมผสมผสานกันได้ ควรระมัดระวังเกี่ยวกับจุดบกพร่องและข้อวิจารณ์สำหรับวิธีการดังกล่าว

ภาคที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า มีวิทยานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการวิเคราะห์และสำรวจ วิทยานิพนธ์อยู่หลายเล่ม โดยงานวิจัยเหล่านั้นได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สาขาวิชาที่ทำการวิจัย เพศของผู้ทำวิจัย และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย เป็นต้น ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของงานวิจัยที่ใช้วิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ เท่านั้น สรุปผลได้ดังนี้ คือ

ศรีสว่าง กฤษพิทยาวัช (2507 : 25) วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2502-2506 ได้ข้อค้นพบข้อหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัยคือ วิธีวิจัยที่นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทใช้ในการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุดคือ วิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Methode) มีถึงร้อยละ 84.62 รองลงมาคือ วิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Methode) มีร้อยละ 9.08 ผลการวิจัยในด้านวิธีวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลวิจัยของพัชรี คราประยูร (2513 : 26, 32) ซึ่งทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิตของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาโทในประเทศไทย ถึงปี 2511 พบว่า สองในสามของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย และยังพบว่า จำนวนสองในสามเป็นการวิจัยประยุกต์ วิธีการรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้คือ แบบสอบถาม และจำนวนวิทยานิพนธ์มากกว่าครึ่งหนึ่งที่มีการใช้ระเบียบวิธีทางสถิติขั้นสูงถึงขั้นทดสอบความมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับ ภรณี ศิริโชติ (2521 : 9) ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2508-2519 ผลวิจัยสรุปได้ว่า มีวิทยานิพนธ์ถึงร้อยละ 80 ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ และมีเพียงร้อยละ 20 ที่ใช้วิธีวิจัยจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ แต่ไม่มีวิทยานิพนธ์เล่มใดที่ใช้วิธีวิจัยเชิงทดลองและศึกษากฎวิธี ส่วนในด้านวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ร้อยละ 68.57 ใช้ระเบียบวิธีทางสถิติ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้สถิติพื้นฐานเช่นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อสรุปเรื่องการใช้สถิติปรากฏว่าต่างจากของ พัชรี คราประยูร ผลงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งคือ ภัทธา ทวีประศาสน์สุข (2524 : 61) สำรวจวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทบัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2486-2520 พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนมาก คือ ร้อยละ 45.26 ใช้การวิจัยเชิงบรรยาย วิธีการรวบรวม

ข้อมูลใช้การค้นคว้าจากเอกสารมากที่สุดคือร้อยละ 29.14 และใช้มาตรการวัดทัศนคติที่น้อยที่สุด คือร้อยละ 1.22 และชูระวี ชัยกิจไทย (2522 : 18-19) วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย สาขาพลศึกษาคั้งแต่ปี 2512-2520 พบว่า วัตถุประสงค์เป็นการวิจัยเพื่อประยุกต์ เช่นเดียวกับผลวิจัยของพัชรวิ ุคราประยูร ระเบียบวิธีวิจัยเหมือนกับที่ทุกคนพบ คือ ใช้วิธีวิจัยเชิงบรรยาย รองลงมาคือ เชิงทดลอง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการทดลอง รองลงมาคือ การใช้แบบสอบถาม สติคดีผู้ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และในค่านประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยพบว่า ใช้ในด้านการเรียนการสอนมากที่สุด

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศพบว่า ในปี ค.ศ. 1962 คาลวิน เจมส์ บอยเออร์ (Calvin James Bouyer 1972) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Ph.D. Dissertation : An Analysis of the Doctoral Dissertation as an Information Source" โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทระดับบัณฑิต พุทธศาสตร์ วิศวกรรมเคมี และจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยคาลิฟอร์เนีย ทีเบอร์คเลย์ มหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย และมหาวิทยาลัยเท็กซัส ที่ออสเตรเลียที่ทำในช่วง พ.ศ. 2506-2510 (ค.ศ. 1963-1967) จำนวน 44 เล่ม เพื่อวิเคราะห์ว่าได้มีการใช้วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทระดับบัณฑิตเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงในแนวใดบ้าง โดยทำการวิเคราะห์เป็น 2 แนว คือ วิเคราะห์ในรูปแบบการเผยแพร่ เนื้อหาวิทยานิพนธ์ที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ทั่วไปใน 4 สาขาวิชาดังกล่าว และวิเคราะห์ในรูปแบบของการนำเนื้อหาวิทยานิพนธ์ไปใช้ในการอ้างอิง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้เขียนวิทยานิพนธ์แต่ละคนและให้ส่งรายการบรรณานุกรมสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออ้างอิงวิทยานิพนธ์ของตนเอง และผู้วิจัยยังได้ข้อมูลจากดัชนีวารสารซึ่งได้กล่าวถึงวิทยานิพนธ์ที่นำไปใช้อ้างอิง ผู้วิจัยได้ตรวจสอบชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์ดังกล่าวที่ทำการศึกษาทั้ง 4 สาขาเพื่อดูว่าได้ถูกนำมาใช้อ้างอิงจริงหรือไม่ และอ้างอิงโดยผู้ใด ผลการวิจัยปรากฏว่า การเผยแพร่วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่จะปรากฏเผยแพร่ในวารสารวิชาการ ส่วนรูปแบบของการเผยแพร่และการนำเนื้อหาวิทยานิพนธ์ไปอ้างอิงจะแตกต่างกันระหว่างสาขาวิชามากกว่าจะแตกต่างกันระหว่างมหาวิทยาลัยจำนวน 2 ใน 3 ของวิทยานิพนธ์นำไปใช้อ้างอิงนอกเหนือจากนั้นคือ 1 ใน 3 ไม่ได้นำมาใช้ในการอ้างอิง

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยที่ได้รับรางวัลทางสาขาสังคมศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่านอกเหนือจากการวิเคราะห์ลักษณะต่าง ๆ ของงานวิจัยแล้ว

ควรจะได้พิจารณาถึงที่มาของโครงการวิจัย การบริหารโครงการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ควรได้มาจากการสัมภาษณ์นักวิจัย ประกอบกับการวิจัยท่านเองนี้ยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นแนวทางแก่นักวิจัยรุ่นต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย